

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2.50
posamezna številka po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 16 h
dvakrat 14
trikrat 12
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 5. aprila 1918.

Vabilo

na

sejo upravnega odbora

in vseh štirih odsekov Zaveze avstrijskega jugoslov. učiteljstva,

ki se vrši

v četrtek, dne 28. marca 1918, v prostorih Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6, oz. v poslopiju I. mestne deške ljudske šole na Ledini, Komenskega ulica.

DNEVNI RED.

1. Ob deveti uri dopoldne seja vseh štirih odsekov, v svrhu konstituiranja na I. mestni deški ljudski šoli na Ledini, Komenskega ulica.
2. Takoj po skupni seji posvetovanja v posameznih odsekih.
3. Ob pol 2. popoldne v prostorih Učiteljske tiskarne, Frančiškanska ul. 6, skupna seja upravnega odbora in odsekov v svrhu konstituiranja.
4. Odseki poročajo upravnemu odboru o svojih sklepih.
5. Došli predlogi se odkazujejo odsekom.
6. Skupno posvetovanje upravnega odbora z odseki.
7. Predlogi in nasveti.

Pripomnja:

Ker so nekateri člani odsekov izrazili željo, naj bi se sešli odseki že dopoldne, dne 28. marca 1918, na sejo, da bodo imeli več časa za svoja posvetovanja, smo radi volje ustregli tej želji in v toliko izpremenili dnevni red, ki smo ga objavili v 5. številki Učit. Tov. z dne 8. marca letos.

Vodstvo Zaveze.

Draginske doklade za učiteljstvo v letu 1918.

Osrednje učiteljske organizacije v Avstriji so bile v zadnjih treh mesecih neprestano in neutrudljivo na delu za učiteljske draginske doklade v letu 1918. Posredovale so pri osrednji vladi, stopile v stik z državnoborskim klubom in pojasnjevale v obširnih spomenicah, dopisih in brzojavkah obupen gmoten položaj avstrijskega ljudskošolskega učiteljstva. Iz vseh teh informacij, ki so jih v tem pogledu dobili od učiteljskih zastopnikov na merodajnih mestih, so morali sprevesti, da tako ne more več naprej, da je treba zdatne pomoči, da se reši pogina važen učiteljski stan. Inicijativa zato pa ni izšla ne od deželnih odborov, ne iz centralne vlade, ljudski zastopniki v dunajski zbornici poslancev so morali poseči vmes, da nas rešijo iz bednega položaja. Finančni odsek je storil prvi korak. Izvolil je pododsek z naročitom, da naj stavi v najkrajšem času tozadevne predloge. V pododsek so bili izvoljeni poslanci: Bradač, Glöckel, Konečný, Miklas, Rosner, Teufel in dr. Verstovšek. Za predsednika je bil izvoljen poslanec Glöckel, za poročevalca poslanec Teufel in za zapisničarja poslanec dr. Verstovšek. Odsek se je nemudoma lotil dela ter sestavil načrt zakona, da bo v bodoče deželam natančno predpisano, koliko in po katerem ključu se morajo učiteljstvu izplačevati draginske doklade. Za podlago pri določitvi ključa, po katerem se bodo izplačevale draginske doklade, je vzel odsek številno članov učiteljeve rodovine in število službenih let. Po številu rodovinskih članov je napravil pet razredov, in vsak razred je po številu službenih let razdeljen na 4 stopnje. Iz nastopne razpredel-

nice vsakdo lahko takoj razvidi koliko bo dobival draginske doklade po načrtu tega zakona.

Oženjene učiteljice dobivajo draginsko doklado po I. razredu. Učiteljski substitutji in pomožni učitelji ter ono učiteljsko osebje, ki služi za remuneracijo, dobi 548 K draginske doklade. Vpokojeni učitelji, ki so služili do 15 let, dobijo 576 K, če je presegala službena doba 15 let, pa 720 K. Učiteljske vdove dobijo 468 K, oz. 576 K, ako je služil njih pokojni soprog več kot 15 let. Učiteljskim sirotam, ki dobivajo konkretno pokojnino, se izplača 500 K, onim pa, za katere se plačuje vzgojevalni prispevek, pritiče 300 K. Zakon naj stopi v veljavo s 1. januarjem 1918. Ta načrt je subkomite predložil v razpravo finančnemu odseku, ki ga je odobril. V zbornici se je razpravljalo s tem vprašanjem dne 15. marca 1918. Vse zgoraj navedene določbe je zbornica sprejela soglasno. Oledje vprašanja, v kakem razmerju naj si razdelijo breme država in dežele, pa so se pojavila ostra nasprotstva. Finančni minister je izjavil, da vlada ne more prispevati več kakor s 50%. Če bi zbornica sklenila kaj več, bo vlada smatrala to za sankcijsko oviro. Večina poslancev je bila za to, da naj država prispeva 70%. Vršila so se čez dan ponovna pogajanja, ki pa niso imela zaželenega rezultata. Zbornica je končno sprejela predlog poslanca Jarca, da naj država prispeva 70%. S tem je zadeva morda za nekaj časa (preko Velike noči) zavlečena, ker bo vlada poskrbela, da gospodarska zbornica 70% prispevek države odkloni. Upati pa je, da se bo takoj po velikonočnih počitnicah stvar uredila. S posebitno vneto se je v debati zavzel za slovensko učiteljstvo poslanec dr. Ravnihar. Njegova izvajanja so vzbudila v zbornici splošno pozornost.

Ob živahnem odobranju je ožigosal postopanje kranjskega deželnega odbora in deželnega

solskega sveta pri razdelitvi enkratnega dobavnega prispevka kranjskemu učiteljstvu. Moralna dolžnost deželnega odbora je, da sploh izboljša učiteljske plače, ker je že davno dobil za to potrebno pokritje. (Tako je!) Izgovor, da tozadevni predlog za regulacijo plač ni bil sankcioniran, ne velja. Saj je bil predlog tako sestavljen, da ni mogel biti sankcioniran. Deželni odbor ima pota dovolj, da navzlic temu stori svojo dolžnost. Govornik slika bedo kranjskega učiteljstva, ki je izmed vseh kronovin najslabše plačano. Obup tega učiteljstva je prikupil do vrhunca. Dr. Ravnihar čita brzojavke učiteljskih društev, ki so apel na hitro pomoč v imenu človečnosti. (Čujte, čujte!) Učiteljstvo na Kranjskem je izročeno materialnemu poginu. Deželni odbor in deželni solski svet kar konkurirata, kako bi slovenskemu učitelju otežkočila življenje in stanovsko delovnanje. Vlada naj napravi red zlasti pri deželnem šolskem svetu, kajti razmere so neznosne. Nujno potrebno je, da država prevzame plačevanje učiteljstva, da se tako vsaj nekoliko oddolži zaslužnim pionirjem kulture. Naši učitelji spadajo med tiste žrtve vojne, ki so gmotno in duševno največ trpele. Na bojnem polju so učitelji prelivali svojo kri, v zaledju pa so vršili v najvišji meri svoje dolžnosti v najtežavnejših razmerah. Številno demirani, v mnogih okrajih oropani solskih poslopij, ki jih je zasedla vojaška uprava, povrh pa še gladni in bedni, niso niti za trenutek izpustili izpred oči svoje zvžišene naloge: vzgoje mladine. Vlada je imela za njihovo požrtvovalnost le papirnate zahvale, nič pa z njihov prazni želodec, z njihovo raztrgano obleko, za njihove luknjaste škornje. Predležeci zakon naj saj nekoliko popravi, kar se je nad učiteljstvom grešilo. V sramoto države pa je treba konstatirati, da zakon ni izšel iz njene inicijative, ampak da je sad pritiska parlamenta in trpečega učiteljstva. (Živahno odobranje.)

Poslancema dr. Ravniharja, ki se je v zbornici tako iskreno zavzel za kranjsko učiteljstvo, in dr. Verstovšku, ki se je v pododseku tako toplo potegoval za interese slovenskega učiteljstva, izrekamo iskreno zahvalo.

I. RAZRED				II. RAZRED				III. RAZRED				IV. RAZRED				V. RAZRED			
samci, vdovci brez otrok.				oženjeni brez otrok, vdovci z 1 otr.				ožen. z 2 otrok., vdovci s 3 otroci.				ožen. s 3 ali 4 otroci, vdovci s 4 ali 5 otr.				ožen. z več kot 4 otroci vdov. s 6 otr.			
1. stop.	2. stop.	3. stop.	4. stop.	1. stop.	2. stop.	3. stop.	4. stop.	1. stop.	2. stop.	3. stop.	4. stop.	1. stop.	2. stop.	3. stop.	4. stop.	1. stop.	2. stop.	3. stop.	4. stop.
do 10 služ. let.	od 11—16 služ. let.	od 17—23 služ. let.	od 24—40 služ. let.	do 10 služ. let.	od 11—16 služ. let.	od 17—23 služ. let.	od 24—40 služ. let.	do 10 služ. let.	od 11—16 služ. let.	od 17—23 služ. let.	od 24—40 služ. let.	do 10 služ. let.	od 11—16 služ. let.	od 17—23 služ. let.	od 24—40 služ. let.	do 10 služ. let.	od 11—16 služ. let.	od 17—23 služ. let.	od 24—40 služ. let.
972	1272	1548	1752	1440	1752	2016	2472	1968	2280	2544	3000	2496	2808	3072	3528	3024	3336	3600	4056

LISTEK

Iz umetniškega sveta.

Poglavje o kritiki.

Nehvalečni posel kritika je pri naših listih od strokovnih do dnevnikov opravljalo, nešteto ljudi, zmožnih in nezmožnih. Vsak je kmalu vrigel pero v kot, ker si je s pisanjem kritik nakopal samo sovražnikov. Kritika, nikomur ni ljuba, če ne govori v samih superlativih in ne poje izvajalcem slavospevov. Če kritik opozori na napake, dobi kmalu odgovor: Lažje kritizirati nego delati. Skratka, kritike štejejo med ljudi, ki jih ni treba. Slovenčeva poročila o zadnjem Matičnem koncertu je pa zbudilo toliko hrupa in ogorčenja, da imamo povod povedati svoje mnenje o kritiki.

Ze sedem let prinaša naš list poročila o vseh važnejših glasbenih prireditvah pod naslovom: »Iz umotniškega sveta«. Hoteli smo ustreci s tem našim naročnikom, ki nimajo prilike pohajati kon-

certe, ker pač žive proč od Ljubljane. Kolikor vemo, so naša poročila zbudjala obče zanimanje, ker so bila stvarna in dostojna. Držali smo se načela, da naj kritika tvori vež med izvajalci in občinstvom, širi naj smisel za glasbo in naj dobri in plemeniti stvari koristi. Bili smo objektivni v vsakem oziru: hvalili smo, kar je bilo vredno hvale in grajal, kar je bilo vredno graje. Poznali nismo nikake protekcije, pa tudi nikake zahrbtnosti. Mnenja smo, naj se piše kritika recimo za dnevnik »Slov. Narod« in »Slovenca« drugače, za literarne revije »Ljubljanski Zvon« in »Dom in svet« zopet drugače. Občinstvo samo opazi malenkostne napake, na splošen vtis nikoli ne gleda, zato morajo biti dnevniška poročila splošna, v Novih Akordih strogo strokovna. Učiteljski Tovarish ima med svojimi čitatelji mnogo glasbenikov, zato smo pisali naše ocene strokovno. Če bi bilo na škodo stvari, smo marsikaj raje zamočali. Tako ostane tudi v bodoče. Kritika mora biti vestna, nepristranska in predvsem poštena. Kar je »Slovenec« zadnjič napisal o nastopu g. Pipe Arko-Tavčarjeve je vse obsodbe vredno. Bil je to izbruh domišljivosti, ki bi ga rosen list nikdar ne smel sprejeti v svoje predale. —

Koncert Glasbene Matice dne 9. in 10. marca 1918.

Zopet enkrat koncert, ki sem ga bil iz srca vesel. Imel je raznovrsten vzored. Prinesel je različnim okusom, vsakemu nekaj. Dvorana je bila za koncerte teden dni prej popolnoma razprodana. Iz prijaznosti je prišla sodelovat iz Zagreba g. Pipa Arko-Tavčarjeva, nekdanja učenka solopetja pri g. ravnatelju Hubadu. Zapela je par znanih slovenskih samospevov, med njimi novo Oskar Devovo »Pismo«, dalje Petra Konjoviča hrvaško: »Pod pendžeri« in Hatzejevo »Majko«. Za moj okus je najlepše podala arijo iz opere »Rusalka«. O. Pipa Arko-Tavčarjeva poje ljubko, prikupljivo, domače. Poklonili so ji mnogo šopkov in je morala na burno zahtevanje dodati še dve narodni pesmici »Prišla bo pomlad« in »O glarja«. Da je skoro vsa kritika baš radi tega ozvolovljena, se mi zdi jako čudno. Narodnih pesmi bi ne smelo manjkati na nobenem vzporedu. Zakaj bi se jih koncertna dvorana sramovala? —

Kot solistinja je nastopila gdč. Dana Koblerjeva. Igrala je skladbe V. Novaka B. Smetane in F. Chopina. Kot vsakokrat sem tudi topot občudoval nje virtuozno občuteno igro. Pozna se ji izborna praška šola. Ne samo tehnika, marveč srce mora imeti pri klavirju glavno besedo. Ta-

ko je občinstvo, dasi mu klavirske točke niso posebno všeč, gdč. Koblerjevi ponovno izražalo glasno priznanje. Chopinova balada v g molu je vplivala naravnost očarujoče.

Največji del vzporeda je prevzel na svoje rame moški zbor, broječ okoli 50 pevcev in je svojo precej težko nalogo izvršil v popolno zadovoljnost. Niti velika mesta ne premorejo v četrtem letu svetovne vojne zbora, Ljubljana ga ima. Požrtvovalnost Matičnih pevcev in dirigenta g. ravnatelja Hubada zasluži odkritosrčno pohvalo. O njihovem trudu nimajo pojma tisti, ki zabavljajo na malenkosti in iščejo dlak v jajcu. Jasno je, da pri današnjih razmerah ni mogoče pripeljati na oder zbora, ki bi ga po njegovi točnosti in eksaktnosti mogli primerjati velikim Matičnim zborom par let pred izbruhom vojne. Toda kar se doseže v teh težkih časih je občudovanja vredno. Kako ubrano, fino prednašano je donela po dvorani Mirkova »Na trgu!« Kar nehoti si zasanjal v mesečno noč, zdelo se ti je, da slišiš poigravanje vodnjaka in sočuvstvuješ z zaljubljenecem, čigar »ljubica brezskrbno spava.« Za vzgled, kako se lahko priprosta pesmica lepo prednaša, naj služi dr. Schwabova popularna »Slanica«, v narodnem tonu uglasbena sklad-